

kot predsednika delovne komisije. Na tem sestanku je podpisani ponovno zahteval konkretizacijo kritike, vendar se mu ni ustreglo; ko je prosil za ustrezne zapisnike, da bi osnove za omenjeno kritiko razbral iz eventualne diskusije sam, je bila njegova prošnja zavrnjena, češ da ne bi nikamor prišli, če bi na vseh sejah pisali podrobne zapisnike. — Pač pa mu je bilo večkrat predloženo, naj bi komisija v svoj predlog vnesla nekaj popravkov — očitno, da bi bilo zadoščeno izrečni oceni. Kajpada na takšen predlog ni bilo mogoče pristati iz dveh določa jasnih razlogov: a) ni in ni hotelo postati jasno, v čem je pripravljeni predlog nemarksističen, problemski in preobsežen, torej tudi ni bilo jasno, kam in kakšne pravzaprav vnesti te popravke in b) kritika predloga v omenjeni formulaciji in na omenjeni način je bila fundamentalna in globalna, ne delna: torej bi bilo treba osnutek napraviti v celoti znova in sicer takšnega, ki bi bil po predstavah izvedencev marksističen, problemski in ne preobsežen po predvideni snovi. (Očitka, češ da je besedilo osnutka preobsežno, ker da obsega 72 strani in da smotri niso posebej zapisani, sta se med pogovorom naglo izkazala kot neresna: jedro besedila obsega manj ko 9 strani, celota manj kot 17 strani, tako imenovani smotri pa so zaobseženi v poglavju »Naloge in navodila« in jih je mogoče kot poseben tekst iz poglavja v trenutku izločiti.)

Ker se je vztrajalo, da je delna poprava mogoča in ker je podpisanemu kot predsedniku delovne komisije zahteva postajala čedalje bolj nejasna, je pač kot predsednik komisije odstopil. Dovolj dolgo in ne zmeraj s prevelikimi užitki je navse-

zadnje usklajeval različne interese: Zavoda za šolstvo, obstoječega oziroma sočasno nastajajočega učnega načrta za gimnazije ter koncepta njegovih sestavljavcev, tradicije v šolstvu in volje po novem.

Povrhu so različni postopki in formulacije s strani Zavoda zbujali neprijeten vtis nekakšnega omalovaževanja opravljenega dela, poljubnega razpolaganja s komisijo.

Takšen je sukus, sok omenjenega razgovora, ki bi se mu moglo dodati še marsikatero nazorno podrobnost, toda pisca teh vrtic ni volja pogrevati vseh različnih neprijaznosti, ki jih je bil deležen in ki jih je v takšni atmosferi tudi sam pridno ustvarjal.

O popravkih, ki bodo potrebni, da bo predlog načrta za pouk književnosti, izdelek naše komisije, postal marksističen, problemski in glede ponujene snovi sprejemljiv, bomo v okvirih dosegljivih informacij še poročali, če prej ne takrat, ko bo mogoče obstoječo predloženo in zavrnjeno verzijo primerjati z dokončno, tisto, ki bo prenesla vsakršno ekspertizo. Kot dokument o opravljenem delu pa v nadaljnjem objavljamo zavrnjeni osnutek izboljšane učnega načrta za pouk književnosti na gimnaziji oziroma njegovo jedro, to je poglavji »Naloge in navodila« in »Obseg učne snovi« ter poglavje »Ekskurzije« (slednje zaradi koristnosti, ki ni obvezana čakati na takšno ali drugačno potrditev). Poglavja o filmski vzgoji, obveznem domačem branju, govornih vajah in šolskih nalogah puščamo to pot ob strani.

Matjaž Kmecl

Filozofska fakulteta v Ljubljani

OSNUTEK UČNEGA NAČRTA ZA POUK KNJIŽEVNOSTI NA SREDNJIH ŠOLAH

(Sestavili: prof. Franček Bohanec, prof. Silvo Fatur, prof. Miha Feguš kot tajnik komisije in zastopnik Zavoda za šolstvo SRS, prof. Vlada Jan, prof. dr. Matjaž Kmecl kot predsednik komisije, prof. dr. Joža Mahnič, prof. Jože Šifrer, prof. Ivo Zrimšek)

Končna formulacija izdelana februarja 1973 v Ljubljani.

NALOGE IN NAVODILA

I.

1. Pri pouku književnosti se učenci seznanijo z najpomembnejšimi pojavi in sloven-

skem slovstvu. Pri tem naj se predvsem usposablajo za samostojno snovno, miselno, zgodovinsko, družboslovno in etično, za slogovno, kompozicijsko, književno zvrstno in vrstno razlago književne umetnine.

a) Osnova za zgodovinsko, družboslovno in idejno umevanje in razlaganje književne umetnosti pridobivajo učenci ob branju književnih besedil v osvajanjem sintetiziranega zgodovinskega znanja: v zgodovinski informaciji prednjačijo opozorila glede dialektičnih zakonitosti zgodovinskega in družbenega razvoja, določnost takšnega

razvoja pa morajo seveda podpirati osnovni zgodovinski in življenjepisni podatki; ti v učencu utemeljijo trdno predstavo o vzročni zaporednosti književnega dogajanja. Vsak literarni koncept, ki določa novo obdobje v razvoju književne umetnosti, je treba opredeliti in opisati družbenozgodovinsko, vsaj enako pozorno pa tudi slogovno in idejno.

b) Osnove za slogovno, kompozicijsko, snovno, književno zvrstno in vrstno razlogo pridobivajo ob branju književnih besedil s postopnim osvajanjem literarnoteoretskih pojmov; predvsem nenehno gojijo najpogosteje rabljene pojme (snov, motiv, zgradba, lirika, drama ipd.), medtem ko je treba vse tiste številne pojme tradicionalne poetike, ki ne pomorejo k umevanju živega umetniškega besedila, zanemariti: o književnosti predvsem ni mogoče misliti brez obvladovanja osnovnih teoretskih pojmov in terminov.

c) Književno besedilo ponuja ob analizi miselne sestave in književnih likov vrsto možnosti za etično vzgojo, za spoznavanje in vrednotenje človeka in človeškega.

— Ti trije osnovni vidiki se pri književnem pouku neprestano medsebojno prepletajo in dopolnjujejo. Teoretične in zgodovinske informacije pri tem ne presežejo razmerja dveh petin predvidenega časa in naj zmeraj neposredno sodelujejo pri ustreznih razlagi besedila, ki ga beremo.

2. Branje leposlovnih del ob vsem navedenem ostrí učencem tudi estetski okus in jih že od prvega razreda dalje sproti vključuje v sodobna književna in splošno kulturna dogajanja; učence usposablja tudi za samostojno spremljanje in presojanje teh pojavov. — Sploh naj izbira besedil za branje ne bo kar naprej le ilustracija različnih slovstvenozgodovinskih in teoretskih informacij, marveč naj bo prilagojena tudi učencem posebnim estetskim potrebam, njegovi duševni starosti, zanimanju ter aktualnim vprašanjem; slovstvenozgodovinsko znanje je pač le del znanja, ki naj ga učenci pridobijo pri književnostnem pouku.

3. Da bi učence razbremenili prerazsežnega pomnjenja vseh mogočih podatkov, je treba v smislu navajanja k samostojnemu delu predvsem gojiti uporabljanje različnih priročnikov, pomožnih učbenikov, bibliografij, študijske, šolske in drugih knjižnic; gojiti govorne vaje in morebitno seminarско delo, oboje snovno povezano z doma-

čim branjem (govorne ali seminarske razlage književnih besedil s spiska za domače branje naj se sproti vključuje v pouk).

II.

1. Predvsem pa je potrebno, da učitelj disciplinirano preide vse učnosnovne faze pouka v okviru ciklično označenega števila ur. — Okvirna časovna omejitev posameznih snovnih enot v učnem načrtu je novost, ki v določeni meri vsiljuje tudi delovno metodo, na vsak način pa pomeni osnovno in obvezno delovno orientacijo. Ti okvirji sicer omejujejo popolno učiteljevo svobodo; njihov namen je, zagotoviti minimalno enotnost dela v šolah; še zmeraj pa dopuščajo razmah učiteljevih nagnjenj in pedagoške ustvarjalnosti znotraj posameznih enot; večjo, bolj pedagoško učiteljevo ustvarjalnost najbrž celo trdo zahtevajo. Število ur ob vsaki snovni enoti je hkrati tudi navodilo, do kakšne mere poudariti posamezne književne pojave.

2. Snov, predpisana s tem načrtom, je izmerjena, se pravi preiščljena na tak način, da jo je mogoče za posamezen letnik obdelati v nekaj več kakor pedesetih šolskih urah. To je seveda le razmerje in ne pomeni, da jo moramo v resnici obdelati v pedesetih urah, saj je za književnost na voljo približno 75—80 ur v vsakem letniku, pri čemer je čas v razmerju 20—25 čistih ur letno namenjen utrjevanju, posploševanju in preverjanju znanja, čas za šolske ure pa je računat še posebej. Glede na možnosti različne grajenosti učne ure oziroma sistema učnih ur bo torej snov v resnici razdeljena na različno število razpoložljivih ur.

3. Novi učni načrt prinaša izrazit snovni premik v novejši čas in to ob temeljiti kritični snovi iz starejših obdobj, kar je utemeljeno z idejnim in estetskim bogastvom sodobnih slovstvenih pojavov. Posledica je izpustitev mnogih imen, ki so bila sicer v prejšnjih učnih načrtih trdno zasidrana; povrh navajanje imen v novem učnem načrtu ne predvideva monografske obdelave, marveč pomeni predvsem osnovni izbor avtorjev, katerih književna dela naj bi upoštevali pri branju* in mimo katerih tudi razumno odmerjena zgodovinska informacija v nobenem primeru ne more (mnoga imena so

* Na tem mestu je besedilo nenatančno oz. ne izraža jasno sicer opredeljenega mišljenja delovne komisije; navajanje književniških imen pomeni izbor avtorjev, med katerimi naj učitelj izbira tekste za branje; sprič razpoložljivega časa je jasno, da pri branju ne bo mogel upoštevati vseh, marveč bo med njimi izbral po lastni presoji in nagnjenjih (naknadna op., M. Kmecl).

še skrita v posrednih oznakah: npr. Mencinger v »vajevcih«, Janežič v »SG«; njihova pritegnitev je prepuščena učiteljevi osebni presoji). Monografsko naj bi obravnavali v 2., 3. in 4. letniku le po enega slovenskega klasika s posebnim poudarkom na temeljni književnozvrstni značilnosti njegovega dela (Prešeren: lirika; Cankar: dramatika; Prežih: epika).

4. Zaradi takšnega premika ostaja ob vseh računih še zmeraj toliko snovi, da bo treba vrsto pojavov obravnavati zelo pregledno, informativno; le tako bo ostalo časa za občasna poglabljanja. — Posebno težko bo najbrže ustaljene učne navade spreminjati ob prvih enotah v prvem letniku in skozi ves drugi letnik (književnost 19. stoletja).

Ob prvih enotah prvega letnika bo treba literarnozgodovinsko informacijo pač skriti na minimum in tem več pozornosti posvetiti temeljnim teoretskim pojmom; marsikatero informacijo o antičnih literaturah je mogoče posredovati tudi še kasneje, retrospektivno-asociativno. Ob tretji enoti (renesansa) bo treba več pozornosti nameniti lepo razvidni in razložljivi zgodovinsko družbeni osnovanosti renesančne literature in kulture ipd. — V drugem letniku se ob posamičnih romantičnih avtorjih ne bo mogoče na dolgo ustavljati; primerneje bo z nekaterimi Puškinovimi, Byronovimi in Heinejevimi besedili ponazoriti zgodovinski, duhovni in slogovni značaj romantike. Druge njihove pesmi v berilih pa si bodo učenci prebrali sami, kar bomo ustrežno upoštevali pri preverjanju znanja. Posamezne avtorje bomo morda tudi natančneje obdelali pri govornih vajah in referatih. — Pete enote v drugem letniku najbrže ne bo mogoče obdelati drugače kakor na ravni skope literarnozgodovinske informacije, ki jo bomo ponazorili npr. s po enim francoskim, ruskim, hrvaškim in srbskim besedilom. Nekaj del imenovanih avtorjev pa sodi med domače branje, ali h govornim vajah in referatom. — Še teže bo najbrže zaradi ustaljene tradicije s šesto (slovenski realizem) in sedmo (Aškerc, Kersnik, Tavčar) učno enoto. Če pa bomo upoštevali pozabljene, ki spremlja kopičenje bio- in bibliografskih podatkov, bo laže premostiti zdaj prečustveno, zdaj inertno navezanost na to snov. Treba je luščiti bistveno: pri Aškercu morda njegov liberalizem in epski značaj njegove verzifikacije, pri Kersniku z izbiro ustreznih besedil oziroma odlomkov njegov razvoj iz romantike v realizem pa na rob naturalizma ipd.

Tako bo ob snovi za 3. in 4. letnik več resničnih in ne zgolj navideznih možnosti za nekaj nadrobnejših estetskih analiz, kar je tudi v skladu z ustrezno razvito duševno-duhovno dojemljivostjo učencev teh letnikov. Zlasti v 4. letniku pa bo tako tudi mnogo več možnosti, da učence tik pred zaključkom šolanja dokončno vpeljemo v tekoče kulturno in književno dogajanje.

— Nekatera navodila za posebne oblike pouka so dodana tudi še naslednjim poglavjem, ki govorijo o obsegu učne snovi.

A. OBSEG UČNE SNOVI

1. letnik

1. Uvod: literarne vede: književna zgodovina, kritika, teorija. Najstarejše literature (orientalske književnosti). Razlika med književnostjo in vedo o književnosti. Verzifikacija, proza; ritem, metrum. 8 ur

2. Grška antika: ep (Homer), tragedija in tragično (Sofokles) — vsakokrat kot teoretski in zgodovinski pojem. Dramatika kot književna zvrst. Poetika (Aristotel). Pojem snovi v književnosti. — Latinska antika: komedija in komično (Plaut), lirika (Ovid, Horac). — Metrična shema, njen zapis, skandiranje. 8 ur

3. Srednjeveška književnost (trubadurska lirika, epi, Dante); srednjeveško pismenstvo in slovstvo na južnoslovanskem ozemlju. — Motiv in razmerje med snovjo in motivom. — Prehod v renesanso (Petrarka). Renesansa in humanizem; (Boccaccio), novela; (Cervantes), (Rabelais), satira. Razcvet renesančne literature v Dubrovniku in Dalmaciji. (M. Držić). (Shakespeare). 14 ur

4. Slovenski protestantizem. Prva slovenska knjiga (Trubar), (Dalmatin), (Bohorič), (Küzmič). — Anekdota kot pridigarski zgled in eden začetkov slovenske epike. Protireformacija in barok (Janez Svetokriški). Slovenski pridigarji, pridržni priročniki, pasijon. — Pripovedno poročilo in scena. 7 ur

Valvasor kot zgodnji znanilec racionalizma. 1 ura

5. Ljudsko slovstvo kot pojem. Ljudska pesem. Slovenska lirski ljudska pesem; motivi, značilnosti. — Lirika kot književna zvrst. — Poglavitne snovi in motivi slovenskih ljudskih pripovednih pesmi. Srbska in hrvaška ljudska pripovedna pesem, — cikli. Pojem pesemskega cikla. — Epika kot književna zvrst. Ljudska pripovedna proza:

pravljice, pripovedke, bajke, legende, šaljivke v slovenskem ljudskem slovstvu.

11 ur

6. Pregledna zgodovinskorazvojna obnovitev snovi

1 ura

2. letnik

1. Klasicizem (Voltaire). Evropski racionalizem; južnoslovanski racionalizem (Obradović); slovensko razsvetljenstvo. Pisarnice. Zoisov krog (Pohlin, Vodnik, Linhart). Slovenska komedija. Prva slovenska poetika. Prvi slovenski časopis, časopisno poročilo. Prva slovenska posvetna pesniška zbirka; pesniška zbirka kot pojem; basen, uganka. Informacija o evropski (Goethe) in posebej slovenski predromantiki.

9 ur

2. Romantika kot literarni koncept. Zgodovina romantike (Puškin, Heine, Byron, Scott; Karadžić, Njegoš, Mažuranič). Romantično pojmovanje narodnosti. — Slovenska romantika. Kopitarjev krog; — Čopov in Prešernov krog, Kranjska čbelica (Čop). Ilirizem. Prva slovenska povest; povest kot književna vrsta.

10 ur

3. France Prešeren (šaljivo satirična verzifikacija, Soneti nesreče, Sonetni venec, Krst pri Savici, Zdravljica). Nove pesniške oblike oziroma književne vrste; pojma književne zvrsti in vrste. Rima in druga zvočna izrazila. Zgradba, zunanja in notranja, literarnega besedila; retardacija in spešitev.

9 ur

4. Slovensko časopisje, kulturne ustanove in literarne revije sredi 19. stoletja. Pojmi: literarna revija, almanah, časnik, periodika.

1 ura

5. Realizem kot literarni koncept. Zgodovina realizma v književnosti (Dickens, Balzac, Stendhal, Flaubert, Gogolj, Tolstoj, Dostojevski). Začetki sodobnega makedonskega slovstva (brata Miladinov). Srbski in hrvatski realizem (Šenoa, Zmaj, A. Kovačić, Kranjčević, Matavulj).

6 ur

6. Slovenski realizem, začetki in razvoj. Vajevci (Jenko, Erjavec). Levstikov literarni program (Levstik, Jurčič). Prvi slovenski roman, balada, večernice, potopis. Pojavi pozne romantike (Stritar). Literarna kritika kot pojem (Gregorčič).

10 ur

7. (Aškerc, Kersnik, Tavčar.) Ljubljanski zvon in Celestinov literarni program. Dom in svet in nazorskopolična cepitev javnega, tudi literarnega življenja na Slovenskem.

9 ur

8. Pregledna zgodovinskorazvojna obnovitev snovi.

1 ura

SKUPAJ 55 ur

3. letnik

1. Pozitivizem. Naturalizem kot literarni koncept (Taine, Zola, Ibsen). Slovenski naturalizem in podaljšani realizem (Govekar, Kraigher, Finžgar).

6 ur

2. Larpurlartizem, impresionizem, dekadenca, simbolizem kot literarni koncepti. Zgodovina novoromantične literature (Baudelaire, Whitmann, Wilde). — Impresija, simbol, alegorija. Hrvatska in srbska nova romantika (Matoš, Nazor, Vojnović; Šantić, Rakić, Stanković, Nušić).

7 ur

3. Slovenska nova romantika (Kette, Murn, Župančič). — Kitica, svobodni verz. Osnove mladinske književnosti.

8 ur

4. Ivan Cankar, dramatika, pripovedna proza, kritika in polemika (Na klancu, Kralj na Betajnovi, Hiša Marije Pomočnice, Martin Kačur, Hlapec Jernej in njegova pravica, Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, Za križem, Bela krizantema, Hlapci, Moja njiva — ciklus Ob svetem grobu, Podobe iz sanj). — Osnovni pojmi iz dramaturgije (dramatično, dramatična fabula, dramski karakter, tehnika drame z gradnjo ipd.). Črtica.

Literarni esej (Izidor Cankar), (Gradnik).

Začetki moderne slovenske literarne vede (Priatelj).

13 ur

5. Svetovna literatura iz prvih desetletij 20. stoletja, poglobitvi literarni koncepti; futurizem, dadaizem, ekspresionizem, surrealizem, proletkult. Moderni roman (Rilke, Blok, Lorca, Joyce, Kafka, Gorki). Hrvatski ekspresionizem, srbski nadrealizem, zenizem (Krleža, Šimić, Ujević; Crnjanski, Davičo, Maksimović).

8 ur

6. Slovenski ekspresionizem; konstruktivizem; literarne revije v tem času (Pregelj, Seliškar, A. Vodnik, Jarc, Kosovel, Grum, J. Kozak).

10 ur

7. Pregledna zgodovinskorazvojna obnovitev snovi

1 ura

SKUPAJ 53 ur

4. letnik

1. Svetovne literature iz zadnjih desetletij; socialistični realizem, eksistencializem v književnosti, dramatika absurda, francoski novi roman. (P. Neruda, Różewicz; Šolohov, Hemingway, Faulkner, Camus, Robbe-Grillet, Solženicin; Brecht, Sartre, Miller, Ionesco.)

8 ur

2. Sodobna hrvatska in srbska književnost (Andrić, Goran Kovačić; Čopić, Lalić, D. Čosić; Popa, Kaleb, Marinković). — Sodobna makedonska književnost (Racin; S. Janevski, A. Poposki, Čašule). 9 ur

3. Slovenski socialno kritični realizem 1930—1958. Nova stvarnost. Slovensko odporiško slovstvo. Socialistični realizem. Odmik od doktrine socialističnega realizma. Literarne revije v tem času. — Slovenski zamejski književniki v Trstu in na Koroškem. — Emigrantsko slovstvo po letu 1945.

Slovenska lirika iz tega obdobja (Klopčič, Kocbek, Vodušek, Udovič, C. Vipotnik; Bor, Kajuh, partizanska ljudska pesem; Minatti, Kovič, Menart, Krakar).

Slovenska dramatika iz tega obdobja (Kreft; Bor, partizanska agitka; Potrč). Ideja in tendenca književnega dela.

Prežihov Voranc (Samorastniki, Požganica, Jamnica).

Slovenska pripovedna proza tega obdobja (Bevk, M. Kranjec, Ingolič, C. Kosmač, B. Pahor; B. Zupančič, Kovačić, Zidar). — Partizanska spominska proza (Hace, Grabeljšek, Svetina). — Reportaža, feljton; pripovedna perspektiva, pojem pripovedovalca; kolportажne književne vrste: kriminalka, znanstveno fantastična pripovedna proza. — Slovenska književna kritika tega obdobja (Brnčič, Vidmar). 26 ur

4. Ponovni odmiki od realizma. Eksistencializem v slovenski literaturi (Kocbek, Hieng, Rebula, Kavčič; Zajc, Strniša; Smole, P. Kozak). Oblikovni eksperiment v književnosti (Šalamun, Šeligo). — Notranji monolog. Tok zavesti.

Televizijska in radijska igra. 7 ur

5. Pregledna zgodovinskorazvojna obnovitev snovi 1 ura

SKUPAJ 51 ur

EKSKURZIJE

Namen ekskurzij je, da učencem ponazarjajo predelano oziroma tekočo snov. Učenci se na njih seznanjajo z rojstnimi domovi, z življenjskim okoljem, s prizorišči del in z grobovi ustvarjalcev, s tamkajšnje govorico, narečjem, z ljudmi, kmeti in delavci ter s splošnimi razmerami v določeni pokrajini. Vsak razred opravi vsaj eno literarno ekskurzijo letno; naj pa bo ne le tehnično, temveč tudi vsebinsko skrbno

pripravljena; profesor naj jo spremlja z izčrpno strokovno razlago, učenci z izbranimi recitacijami. Po opravljeni ekskurziji teče v razredu pogovor, nato se piše šolska ali vsaj domača naloga. Možna je tudi objava najboljšega potopisa v šolskem dijaškem glasilu ali razstava uspešnih fotografij v prostorih šole. Priporočljive so tudi kombinirane ekskurzije, ki jih hkrati vodijo slovenist, geograf, zgodovinar in umetnostni zgodovinar; takšne ekskurzije osvetle določeno pokrajino z različnih sorodnih vidikov obenem, vendar naj ne zajamejo, če hočejo biti uspešne, po več kot dva razreda učencev. Četrtošolci eno ekskurzijo obvezno posvete obisku zamejskih Slovencev, da se v njih pred odhodom s srednje šole utrdi zavest o jezikovni, kulturni in narodni enotnosti Slovencev, ne glede na državne meje, ki nas ločujejo.

Smeri so določene tako, da v največji možni meri upoštevajo časovni (literarno-zgodovinski) in prostorski (enotnost pokrajine, nepretrganost smeri) moment. Profesorji te za posamezne letnike načelno obvezne smeri glede na svoje skušnje in krajevne možnosti seveda lahko nekoliko variirajo ali dopolnijo. Vse ekskurzije so preračunane na vožnjo z avtobusom, ne z vlakom, in z izhodiščem v Ljubljani.

1. letnik

1. Ljubljana: ogled NUK, predvsem rokopisov, inkunabul in protestantik na stalni razstavi — literarnozgodovinski spomeniki v zvezi z Zoisom, Prešernom in moderno: center, cukrarna, Rožnik — obisk izbrane gledališke predstave.

2. Turjak — Rašica — Velike Lašče — Podsmreka — Spodnje Retje — Vinice pri Sodražici — Velike Lašče — Dobropolje — Kopianj pri Grosupljem.

2. letnik

1. Podreča, Praše — Kranj s Prešernovim muzejem in grobom — Radovljica — Žirovnica — Vrba z Ribičevino in Sv. Markom — Dosloviče — Rodine — Bohinj z Ajdovskim gradcem in Savico.

2. Praproče pri Grosupljem (Louis Adamič) — Krka — Muljava s Kravjakom (Slemenicami) — Stična — Novo mesto: Kettejevo in Trdinovo stanovanje, Julijin grob, stara gimnazija, študijska knjižnica Mirana Jarca.

3. Škofja Loka: Tavčarjeva soba in soba Kalanovih v muzeju na gradu — Visoko in Poljane — Cerkno — Zakojca (Bevkova

domačija) — Idrija (Bevkova delovna soba v muzeju v gradu).

Škofja Loka — Visoko in Poljane — Slap ob Idriji — Most na Soči — Kobarid, Li-
bušnje, Vrsno, Sv. Lovrenc.

4. Brdo pri Lukovici — Spodnje Loke pod
Limbarsko goro — Celje: motivika celjskih
grofov v naši dramatiki, študijska knjižni-
ca s sobo Vladimira Levstika — Senožeti
nad Rimskimi Toplicami.

3. letnik

1. Vrhnika: Klanec, Sv. Trojica, Hrib, Mo-
čilnik, Verd — Postojna — Pivka, Zagor-
je, Kalec — Ilirska Bistrica — Prem s Ket-
tejevim muzejem v šoli — Sežana in To-
maj.

2. Novo mesto: — »Zajec« pod Gorjanci —
Metlika z Belokranjskim muzejem — Čr-
nomelj — Dragatuš in Vinica z župančiče-
vim muzejem.

3. Goriška Brda z Medano (Gradnikova
spominska soba in grob) — Solkan (Bev-
kov grob) — Gradišče pri Prvačini in Ri-
hemberk, danes Branik — Tomaj s Koso-
velovimi bivališči in grobom, kraške gmaj-
ne z borovim gozdom, šola v Sežani.

4. letnik

1. Šoštanj s Kajuhovo spominsko sobo —
Velenje — Slovenj Gradec — Ravne na

Koroškem, študijska knjižnica, — Prežihov
vrh s pisateljevo sobo — Kotlje z grobom
— Podgora z rojstno bajto.

2. Polskava (Ingolič) — Ptuj (Ingolič in
Potrč) — Gradišče, nekdanj Sv. Trojica v
Slovenskih goricah (Kraigher, Cankar, Brn-
čič) — Videm ob Ščavnici (Kocbek in Kreft)
— Kapela — Radenci — Murska Sobota s
študijsko knjižnico (prekmurski protestant-
ski tiski) — Velika Polana (domačija in
muzej Miška Kranjca) — Bistrica — Ljuto-
mer (Vraz, Miklošič). Ekskurzija je dvo-
dnevna.

3. Koroška: Leše, Svatne — Celovec —
Krnjski grad, Gospa Sveta — Velikovec —
Djekše — Dobrla vas.

Kanalska dolina — Rezija — Čedad —
Trčmun — Laze, Landar. Trst (Slovenski
kulturni dom) — Dolina — Bazovica — Re-
pentabor — Nabrežina — Devin — Dober-
dob — Gorica (Erjavčev grob, Travnik,
Gregorčičeva smreka).

Kot vire priporočamo: Stanko Kotnik, Po
domovih naših pisateljev; brošure — vodi-
či Zavoda za spomeniško varstvo in Go-
renjskega muzeja za Vrbo, Kranj in Mulja-
vo; članki Ivana Kolarja (Literarni sprehod
po Ljubljani) in Božene Orožen (Celje, Ko-
zjansko, Savinjska, Šaleška in Zadrebka
dolina) v JiS.

V OCENO SMO PREJELI

Ivan Grafenauer, Kratka zgodovina starej-
šega slovenskega slovstva. Znanstvena
knjižnica, nova serija 1. (Spremnno besedilo
napisal Bogo Grafenauer.) MD. Celje 1973.
314 str. 8°.

Lojz Kraigher, Kontrolor Škrobar. Iz slo-
venske kulturne zakladnice 14. (Spremnno
besedo napisal Franc Zadravec.) Maribor,
Obzorja 1973. 532 str. 8°.

Vekoslav Grmič, Mali teološki slovar.
Knjižna zbirka Teološki priročniki 1. MD v
Celju 1973. 143 (6) 8°.

Boris Grabnar, Televizijska drama. Knjižni-
ca Mestnega gledališča ljubljanskega 60.
Mestno gledališče ljubljansko, Ljubljana,
1973. 316 str. 8°.

Jerzy Grotowsky, Revno gledališče. Knjiž-
nica Mestnega gledališča ljubljanskega 61.
Mestno gledališče ljubljansko, Ljubljana,
1973. 256 str. 8°.

Česko-ruské a slovensko-ruské literární
styky, bibliografie. Sestavila A. J. Ognje-
va, predgovor L. S. Kiškin. Státní knihovna
ČSR, Slovanská knihovna, Praha 1973. 82
str. 8°.

II. mezinárodní sjezd slavistu, Warszawa
1934, bibliografie. Sestavila Eva Velinská
in kolektiv. Státní knihovna ČSR, Slovanská
knihovna. Praha 1972. 75 str. 8°.

Staročeský slovník 4. Glavní redaktor Bo-
huslav Havránek. ČSAV, Ústav pro jazyk
český. Praha 1972. 433—592 str.

Karel Svoboda, Souvetí spisovné češtiny.
Acta universitatis Carolinae, Philologica,
monographia XLIII. Universita Karlova,
Praha 1972. 242 str.

Alexander M. Schenker, Beginning Polish,
2 zvezka. Yale University Press, New Ha-
ven, London, 1973. 491, 452 str.